

L'Autodeterminació en l'autisme: Perspectives Familiars

Treball Empíric

Sílvia Martínez Perramon

Universitat Autònoma de Barcelona

Màster en Psicologia General Sanitària

Dra. Cristina Mumbardó i Dr. Josep Maria Losilla

31 de gener de 2023

Resum

Els joves amb autisme necessiten un recolzament específic per a l'aprenentatge de les habilitats d'autodeterminació. Aquesta inclou un seguit de conductes que, com a tals, es poden entrenar a través de les oportunitats d'aprenentatge, freqüents en l'àmbit familiar. Per aquest motiu, és clau conèixer com les famílies entenen el constructe, per a poder dissenyar-los programes d'intervenció que facilitin la transmissió d'aquest aprenentatge.

El present treball fa un anàlisi temàtic deductiu, partint de la Teoria de l'Agència Causal, dels relats dels familiars recollits a través d'entrevistes. Així mateix, també posa de relleu la complementarietat de dades qualitatives i quantitatives a través de la comparació dels resultats de l'entrevista amb els del qüestionari sobre el constructe en qüestió.

Els resultats indiquen que hi ha una variable qualitativa rellevant per a l'estudi de l'autodeterminació: l'àmbit. També es detecten àmbits i components que no es tenen en compte quan es parla d'autodeterminació.

Paraules Clau: Autodeterminació, Autisme, Famílies

Abstract

Young people with autism need specific support in learning self-determination skills. This includes behaviors that, as such, can be trained through learning opportunities, frequent in the family environment. For this reason, it is essential to know how families understand the construct, in order to design intervention programs that facilitate the transmission of this learning.

The present work carries out a deductive thematic analysis, starting from the Causal Agency Theory, of the stories of the relatives collected through interviews. Likewise, it

also highlights the complementarity of qualitative and quantitative data through the comparison of the results of the interview with those of the questionnaire on the construct in question.

The results indicate that there is a relevant qualitative variable for the study of self-determination: ambient. Ambient and components are also detected in which they are not taken into account when talking about self-determination.

Keywords: Self-determination, Autism, Families

Introducció

Què és l'autodeterminació?

L'autodeterminació és un constructe psicològic que prové del determinisme i significa, etimològicament parlant, que les accions estan determinades per un mateix. En altres paraules, fa referència a què la persona és l'agent causal de la seva pròpia vida, sense influència o interferència externa. Aquesta definició s'emmarca en la teoria funcional (Wehmeyer et al. 1996), ja que és la funció de causalitat la que defineix la conducta autodeterminada. No obstant, amb l'intent de concretar aquest constructe i renovar-lo atenent als nous avenços en psicologia, Shogren et al. (2015) especifica que són les accions de les persones les que tenen la propietat causal, per tant, situa l'agència en l'acció. D'aquesta manera, explicita molt més què és ser un agent causal i especifica les conductes que són autodeterminades. Concretament, aquestes conductes són accions **volitives**, per tant, intencionades i basades en les pròpies preferències i interessos; **accions agencials**, és a dir, dirigides a un objectiu o resultat i impulsades per **creences de control de l'acció** o, dit d'altra manera, per la creença que l'acció conduirà cap a la promoció dels propis objectius. Aquesta teoria s'anomena Teoria de l'Agència Causal (Shogren et al., 2015).

Dins l'acció volitiva, *l'autonomia* permet actuar segons les pròpies preferències i *l'autoiniciació* permet iniciar una acció per a aconseguir un objectiu. Per altra banda, l'acció agencial inclou el pensament de *camins alternatius* per a pensar possibles formes de solucionar problemes o obstacles, *l'autodirecció* per a dirigir les accions als objectius i *l'autoregulació* per a gestionar el procés d'acció i resoldre problemes o prendre decisions en funció dels obstacles que apareixen en el procés. Per últim, amb les creences de control de l'acció es reconeixen les pròpies habilitats, és a dir, es creu que

es poden utilitzar i ajustar els recursos personals per a assolir els objectius (*expectatives de control*) i es valora la capacitat i l'habilitat d'un mateix per a fer-ho (*potenciació psicològica o empoderament*). Així mateix, també inclou *l'autorealització*, que fa referència a l'ús del que un mateix sap sobre els seus punts forts i febles per a satisfer els propis objectius.

La conducta autodeterminada implica certs components de l'acció autodeterminada que són específics i mesurables. Aquests són subjacents a les dimensions anteriorment descrites i es poden aprendre des de la infància. Concretament, com es mostra a la Taula 1, són: l'aprenentatge de l'elecció, l'expressió de preferències, la resolució de problemes, la participació en la presa de decisions, l'establiment i consecució d'objectius, l'autogestió, l'autoregulació de l'acció, l'autodefensa i l'adquisició de consciència i l'autoconeixement (Shogren et al., 2015).

Taula 1

Dimensions, subdimensions i components de la conducta autodeterminada

Dimensió	Subdimensió	Components
Volitiva	Autonomia	Elecció
	Autoiniciació	Independència
Agencial	Autodirecció	Establiment d'objectius Consecució d'objectius Presa de decisions
	Camins alternatius	Resolució de problemes
		autoobservació
	Autoregulació	autoavaluació autoreforç
Control-acció	Empoderament	Locus de control intern Autoeficàcia Autodefensa
	Autorrealització	Autoconsciència Autoconeixement
	<i>Control-expectativa</i>	Expectatives de resultats

Implicacions del nou enfoc: Practicar l'autodeterminació

L'autodeterminació es considera una característica disposicional, per tant, duradora i mesurable, que permet atendre les necessitats psicològiques bàsiques (autonomia, competència i relació (Ryan & Deci, 2000) al llarg de la nostra vida, tot i que és especialment notable a partir de l'adolescència quan els joves comencen a determinar el seu futur. No obstant, al estar referida a les accions des del nou enfoc (Teoria de l'Agència Causal), a través de la instrucció adequada, el recolzament i les oportunitats per a posar-la en pràctica es pot aprendre i potenciar. Aquest matís és important ja que, partint de la teoria funcional, les persones amb necessitats de recolzament no eren autodeterminades perquè no tenien el control sobre la seva vida. Actualment, partint de l'enfoc centrat en l'acció, *l'autodeterminació es pot instruir i les persones amb necessitats especials poden ser més autodeterminades* (Shogren et al., 2015).

El present treball parteix d'aquest enfoc per a poder conèixer l'autodeterminació en l'autisme i poder-la potenciar. És important treballar l'autodeterminació, tant en joves amb discapacitat intel·lectual o del desenvolupament com sense, perquè aquesta s'ha relacionat en ambdós casos amb un millor rendiment escolar (Cook et al., 2015), amb millors resultats de transició a la vida adulta, (Chao et al., 2019) especialment pel que fa a l'obtenció de treball i a la independència (White et al., 2018) així com en la satisfacció de vida i qualitat de vida (Kim, 2019; White et al., 2018).

En l'actualitat existeixen diverses propostes d'intervenció dissenyades per a treballar la conducta autodeterminada que han demostrat ser eficaces per a millorar l'autodeterminació dels joves (Shogren et al., 2015b). No obstant, la majoria de serveis

o programes s'han fonamentat en la discapacitat en general (Hartfield et al., 2017), cosa que perjudica l'ajust d'aquests serveis a les necessitats específiques dels joves amb autisme.

És per això, que les persones amb autisme són poc autodeterminades comparat amb altres col·lectius. Concretament, les persones amb autisme són menys independents que els seus companys cognitivament emparellats (White et al., 2021) i només el 9% dels autistes sense discapacitat intel·lectual assoleixen la independència funcional tot i ser cognitivament competents (Tomaszewski et al., 2021). De fet, també són menys autodeterminats que les persones amb discapacitat intel·lectual o d'aprenentatge (Chou et al., 2017; Kim, 2019; White et al., 2018) o d'altres discapacitats físiques (Chao et al., 2019). Per tant, cal identificar i treballar els elements implicats en l'autodeterminació en l'autisme, fins ara poc caracteritzada (Cheak-Zamora et al. 2020; Tomaszewski et al. 2020) per tal de dissenyar serveis i recolzaments que s'escaiguin a les seves necessitats.

L'Autisme i l'autodeterminació: investigació recent

En aquesta línia, estudis recents s'han centrat en investigar factors relacionats i predictors de l'autodeterminació en l'autisme. Entre els factors relacionats, destaca la gravetat de l'autisme com a un factor que impacta negativament en l'autodeterminació (Cheak-Zamora et al., 2020; Regan, 2018; White et al., 2022) i la conducta adaptativa com a un factor favorable, és a dir, que s'associa a un comportament més autodeterminat (Tomaszewski et al., 2020). Així mateix, també influeix positivament la pròpia autopercepció d'autodeterminació i la confiança en un mateix (Janwadkar, 2021), de la mateixa manera si les creences i expectatives culturals de l'entorn sobre l'autodeterminació en l'autisme són favorables a l'autonomia també poden influir positivament (Cook, 2015; Regan, 2018; Shogren et al., 2015). No obstant, un dels

factors que possiblement influeix més en l'autodeterminació és la capacitat per participar en comportaments autodeterminats (Cheak-Zamora et al., 2020; Tomaszewski et al., 2020).

L'autodeterminació inclou la capacitat i l'oportunitat. Per una banda, la capacitat fa referència a les habilitats i coneixements i, per l'altre, l'oportunitat fa referència a la possibilitat de posar en pràctica aquestes habilitats i coneixements (Wolman et al., 1994). Sembla ser que els joves amb autisme tenen poca capacitat per participar en comportaments autodeterminats (Cheak-Zamora et al., 2020; Tomaszewski et al., 2020). De fet, els propis estudiants amb autisme manifesten l'interès per participar activament en les conductes autodeterminades però no saben com fer-ho (Chandroo et al., 2020).

En relació a la capacitat, Tomaszewski et al. (2021) considera que les dificultats de comunicació social, les dificultats de funció executiva (especialment en flexibilitat, organització i planificació (Hughes et al., 1994), memòria de treball (Russel et al., 1996), monitorització (Russell & Jarrold, 1998) i inhibició (Ozonoff & Strayer, 1997) així com els símptomes depressius (concurrents en l'autisme) influencien negativament en la capacitat per participar en els comportaments autodeterminats.

Per tant, els joves amb autisme necessiten recolzament específic en l'aprenentatge de les habilitats que promouen l'autodeterminació atenent a les seves necessitats especials. Possiblement, necessitaran un recolzament que incorpori més instruccions explícites i estratègies cognitiu-conductuals (Tomaszewski et al., 2021) així com ajudes visuals (Hodgetts & Park, 2017). En aquesta línia, recentment s'han fet propostes específiques per a promoure l'autodeterminació en l'autisme (Dean et al., 2022; Hartfield et al., 2018; Nadig et al., 2018; Oswald et al., 2018; Shkedy et al., 2020), però encara són força recents i necessiten més proves per a demostrar eficàcia i

efectivitat. A més, per a recolzar aquestes habilitats també cal reforçar l'entorn on es dona l'aprenentatge, ja que aquest, en funció de les seves creences i expectatives, com ja s'ha comentat, modularà l'aprenentatge i predirà l'autodeterminació (Cook, 2015; Regan, 2018; Shogren et al., 2015). Per tant, és clau reforçar els contextos de recolzament durant les primeres etapes, especialment l'adolescència, en la qual la família té un paper clau (Dean et al., 2021; Laghi & Trimarco, 2020).

La implicació de la família en l'autodeterminació

La família és molt rellevant en l'aprenentatge de l'autodeterminació, ja que l'entorn familiar recolza les necessitats psicològiques bàsiques dels fills i és en aquest on es donen la major part d'oportunitats per a posar en pràctica les habilitats implicades en l'autodeterminació (es prenen decisions, es resolen conflictes, es descobreixen preferències etc.). Com assenyalaven Field & Hoffman (1999) el paper de la família inclou: a) La forma amb la què els pares *recolzen* el desenvolupament de les habilitats per l'autodeterminació i b) La forma amb la què les interaccions entre pares i fills dona lloc a *oportunitats* per actuar de forma autodeterminada.

Per tant, a banda de generar oportunitats i experiències per a practicar habilitats, la manera en la què les famílies recolzen l'aprenentatge de les habilitats està influïent en l'autodeterminació dels fills.

Concretament, la forma en la què la família recolza aquest aprenentatge està influïda per diferents factors: les percepcions dels pares sobre l'autodeterminació i l'empoderament familiar (Regan, 2018; Tomaszewski, 2020), les expectatives familiars sobre el futur dels fills (Carter et al., 2012; Carter et al., 2013; Doren et al., 2012; Kirby et al., 2016), els valors únics de cada família (Shogren & Wehmeyer, 2017), i els valors culturals (Zhang., 2010). D'aquesta manera, les famílies poden tendir a un estil parental

més propens a l'autonomia o al control (per exemple: quanta menys percepció d'autodeterminació, major control sobre els fills) i poden atribuir major importància a alguns aspectes vers d'altres (per exemple: en cultures individualistes es valorarà més la independència i en cultures col·lectivistes la participació familiar). Tot plegat, influeix en la forma d'ensenyar l'autodeterminació en els fills.

No obstant, malgrat la importància de la família en l'autodeterminació dels joves, són escasses les investigacions sobre aquesta. Dean et al. (2021) fa una revisió de la literatura del 2013 fins el 2018 que té en compte les perspectives familiars en relació a l'autodeterminació. Destaca que pocs estudis (només tres) es basen en el concepte d'autodeterminació en general o en teories de l'autodeterminació, la majoria aborda aspectes específics relacionats amb l'autodeterminació com ara la presa de decisions, l'autonomia, la fixació d'objectius o la resolució de problemes. En conseqüència, pocs estudis utilitzen una mesura validada d'autodeterminació.

Pel que fa a les perspectives familiars es detecten barreres que limiten el recolzament d'aquest aprenentatge com ara el sentiment de soledat, la necessitat de protecció i seguretat, la percepció d'autonomia dels fills, els factors sistèmics com ara els valors de la família i la percepció del risc, el temps limitat, la falta de formació sobre com fer-ho, els models de servei que exclouen la participació dels joves en l'establiment d'objectius, els factors dels joves com ara la comprensió de la situació o la capacitat cognitiva i lingüística, la redefinició del rol pares-fills en l'adolescència i el pensament de saber què és el millor pels fills. De totes aquestes barreres però, la més destacada és el desig de la família de protegir els joves.

No obstant, malgrat el desig de protecció, els pares reconeixen la importància de l'autodeterminació, tot i que difereixen en la percepció de qui n'és el principal promotor

(escola o pares). Aquesta importància atribuïda a l'autodeterminació però, augmenta notablement amb els anys, essent els últims estudis els que reporten major importància atribuïda a l'autodeterminació i essent probablement encara major valorada en l'actualitat.

Per aquest motiu, la proposta del present treball es *conèixer les perspectives dels familiars de joves amb autisme sobre l'autodeterminació, partint de la base teòrica de l'autodeterminació*, concretament, des de la *Teoria de l'Agència Causal*. D'aquesta manera, partint del model teòric de l'autodeterminació es pretén indagar amb profunditat les vivències dels familiars de joves amb autisme per tal de saber com es comprèn aquest constructe.

D'aquesta manera, en un futur es poden mobilitzar recursos i elaborar programes per a promocionar l'autodeterminació i per a donar resposta a les necessitats de les famílies, a qui a dia d'avui hi ha poques propostes dirigides. De fet, pel que fa a la intervenció, s'ha demostrat la viabilitat de les intervencions centrades en la família per a promoure l'autodeterminació dels fills (Hagner et al., 2012; Harr et al., 2011; Kim & Park, 2012) però encara hi ha camí per recórrer, ja que cal entendre millor com les famílies poden recolzar aquest procés de forma significativa i els membres de la família necessiten estratègies més explícites per a sentir-se competents. Per a fer-ho però, cal que els estudis es basin en una teoria sòlida i mesures específiques d'autodeterminació per a ser el més rigorosos possibles.

Amb el present treball es pretén avançar en la comprensió de les perspectives familiars partint de la base teòrica del constructe d'autodeterminació i per a un coneixement més profund i ampli de les perspectives s'utilitzarà un mètode mixt per a analitzar les dades.

Mètode mixt i salut mental

L'ús dels mètodes mixts és cada cop més freqüent en l'àmbit de recerca de salut mental. Aquests dissenys permeten oferir una comprensió més profunda i àmplia sobre el fenomen d'estudi (Palinkas, 2014; Yardley & Bishop, 2007), ja que, per una banda, a través del mètode qualitatiu es pot aconseguir una comprensió profunda i, per l'altre, a través del mètode quantitatiu es poden confirmar hipòtesis i obtenir una comprensió àmplia sobre el fenomen d'estudi (Teddlie & Tashakkori, 2003 citat a Lowrence & Palinkas, 2014).

A més, ambdós mètodes, tot i tenir característiques de disseny, recopilació i anàlisi de dades diferents, comparteixen l'interès pel rigor, la validesa i la confiabilitat (Lowrence & Palinkas, 2014). Per la qual cosa, es garanteixen uns resultats confiables a més de complementaris.

D'aquesta manera, amb el model de complementarietat, s'opta per donar resposta al mateix propòsit a través de diferents mètodes de recopilació i anàlisi de dades per tal d'extreure'n el màxim profit de les dades i enriquir els resultats.

Amb tot, la realització de l'estudi permetrà, per una banda, donar veu a les famílies i entendre les seves necessitats per elaborar propostes i programes d'intervenció en un futur i, per l'altra, demostrar que es poden usar ambdós mètodes simultàniament per oferir perspectives complementàries.

Mètode

Participants

Per a la consecució d'aquest propòsit, es parteix d'una mostra de participants de familiars amb fills amb autisme del projecte d'investigació "Autodeterminació en joves amb Trastorn de l'Espectre Autista: una aproximació familiar", liderat per la Dra. Cristina Mumbardó de la Universitat de Barcelona. El criteri d'inclusió de la mostra és que siguin familiars (progenitors o cuidadors principals) de joves amb autisme d'entre 16 i 30 anys que visquin a Catalunya.

Estratègia de recollida de dades

Els participants es conviden a participar a una *entrevista*. Prèviament però, els familiars responen un full d'informació i de consentiment i un qüestionari sobre l'autodeterminació en els fills: l'escala AUTODDIS

L'entrevista es focalitza en tres aspectes:

- *Nivell de desenvolupament dels fills en cada dimensió de l'autodeterminació*: en aquesta fase s'avaluen les 3 dimensions de l'autodeterminació en els fills (Volitiva, Agencial i Creences control-acció). Tot plegat s'acompanya de la demanda d'exemples i de situacions concretes.
- *Facilitadors i barreres en l'ensenyament de l'autodeterminació*: en aquesta fase es pregunta pels aspectes, tant externs com interns, que han ajudat o perjudicat a les famílies en el procés d'ensenyament d'aquestes habilitats als fills.
- *Programa d'intervenció per a promoure l'autonomia*: en aquesta fase es pregunta per les característiques que hauria de tenir un suposat programa d'intervenció i acompanyament a les famílies per tal de tenir el major èxit

possible en el propòsit de recolzar a les famílies en aquest procés d'ensenyament.

Durant l'entrevista se segueix un guió de preguntes obertes en relació a les tres parts de l'entrevista i el què s'avalua en cadascuna d'elles.

Per a l'anàlisi de les dades però, dels tres eixos de l'entrevista, es té en compte el primer aspecte avaluat: *Nivell de desenvolupament dels fills en cada dimensió de l'autodeterminació.*

Anàlisi de dades

Es realitza un anàlisi de contingut, concretament un anàlisi temàtic. L'anàlisi de dades s'inicia des de la fase de transcripció, amb la qual es manté una proximitat amb les dades que faciliten l'aprofundiment i la *familiarització* amb aquestes.

A continuació, s'elabora un *llibret de codis* (annex I), partint dels components d'autodeterminació del marc teòric, per tal d'encapsular la informació de les entrevistes en aquests codis. Per tant, se segueix un procediment d'elaboració de codis deductiu. En el llibret en qüestió es detalla cadascun dels codis de forma exhaustiva i mútuament excloent. Hi ha codis redactats en positiu i negatiu, únicament els primers són els que es poden atribuir als components d'autodeterminació i són els que es tenen en compte per a les puntuacions d'autodeterminació.

Tot seguit s'identifiquen les unitats textuales de les transcripcions que es poden *atribuir* a un dels *codis* preestablerts i, si s'escau, s'identifiquen nous codis de forma inductiva per a aquelles dades que no s'ajusten a cap dels codis prèviament definits. Juntament a l'atribució d'un codi, s'indica *l'àmbit* del qual forma part (ex. demana ajuda/transport).

Així mateix, es *revisa* la precisió i la idoneïtat dels *codis* establerts. En aquesta fase es comprova no només que compleixin els criteris d'exhaustivitat i exclusivitat sinó que també es comprova que els codis generats tinguin sentit en relació als temes (components de l'autodeterminació), a les unitats codificades i al conjunt de les dades.

Procediment de mesura

En un Word es transcriuen totes les entrevistes i es creen comentaris amb els codis i àmbits detectats. Els resultats de l'anàlisi temàtic es trasllada a un Excel per a recollir la freqüència de cadascun dels temes apareguts. Es creen així dues matrius de dades:

- *Matriu 1*: Es plasma la relació entre famílies i la freqüència de components de l'autodeterminació (suma de referències positives, és a dir, de codis positius del mateix component) així com els resultats del qüestionari d'autodeterminació.
- *Matriu 2*: Es plasma la freqüència dels components de l'autodeterminació en relació a la freqüència d'àmbits.

Les puntuacions totals obtingudes de cada dimensió s'estandarditzen per a poder ser comparades entre elles. Per a fer-ho, es divideix la puntuació directe entre les subdimensions que inclou (volitiva/2, Agencial/3, Control-Acció/3), relacionades amb el número de preguntes realitzades sobre la dimensió durant l'entrevista.

Tot i que per a mesurar l'autodeterminació es tenen en compte els codis positius, per tal de complementar la informació, també es realitzen les mateixes dues matrius tenint en compte els codis negatius, és a dir, les referències negatives de cadascun dels components, per a conèixer també les crítiques negatives que es fan .

Resultats

Descripció de la mostra

La mostra està composta per 8 familiars de 7 joves diagnosticats d'autisme. Viuen a Catalunya, principalment en àmbit urbà, i l'edat dels joves és d'entre 17 a 22 anys. La informació dels participants es pot completar a continuació amb la Taula 2 i 3.

Taula 2

Característiques demogràfiques familiars

Família	Membre	Edat	Residència	Estudis	Ingressos
P1	Mare	52	Urbà	Batxillerat	1200-1800
P2	Mare	52	Rural	Batxillerat	1800-2500
P3	Mare	63	Urbà	Doctorat	Més de 2500
P4	Mare	50	Urbà	Batxillerat	Més de 2500
P5	Mare	55	Urbà	Llicenciatura	Més de 2500
P5	Pare	54	Urbà	Batxillerat	Més de 2500
P6	Parella Progenitor	61	Urbà	Llicenciatura	Més de 2500
P7	Mare	54	Urbà	Diplomatura	Més de 2500

Taula 3

Característiques demogràfiques fills

	Edat	Gènere	Diagnòstic	Discapacitat	Actualitat
P1	18	Maculí	TEA (2020)	T conducta	Estudia
P2	17	Maculí	TEA (2018)	TDAH	Estudia
P3	20	Maculí	TEA (2015)	-	Estudia
P4	21	Femení	TEA (2007)	-	Estudia
P5	21	Femení	TEA (2011)	Llenguatge	Estudia
P5	21	Femení	TEA (2011)	Llenguatge	Estudia
P6	18	Maculí	TEA (2014)	TDAH i D visual	Estudia
P7	22	Maculí	TEA (200)	TDAH i T aprenentatge	Estudia i Treballa

Resultats obtinguts

Resultats entrevista

Quines dimensions obtenen millors resultats en l'entrevista?

Taula 4

Percentatge de referències positives (+) i negatives (-) de cada dimensió

	Volitiva	Agencial	Control-acció
Referències positives	15,94%	45,89%	38,16%
Referències negatives	34%	44%	22%

Com es mostra en la Taula 4, la dimensió que obté millors resultats en les entrevistes, és a dir, la que acumula més cites positives, és *l'Agencial*. No obstant, també acumula la majoria de les crítiques. En canvi, la dimensió *Volitiva* és la que té menys referències positives i, paral·lelament, és força criticada per els familiars. Per altra banda, la dimensió *Control-Acció* s'ubica en una puntuació intermitja i és la dimensió menys criticada.

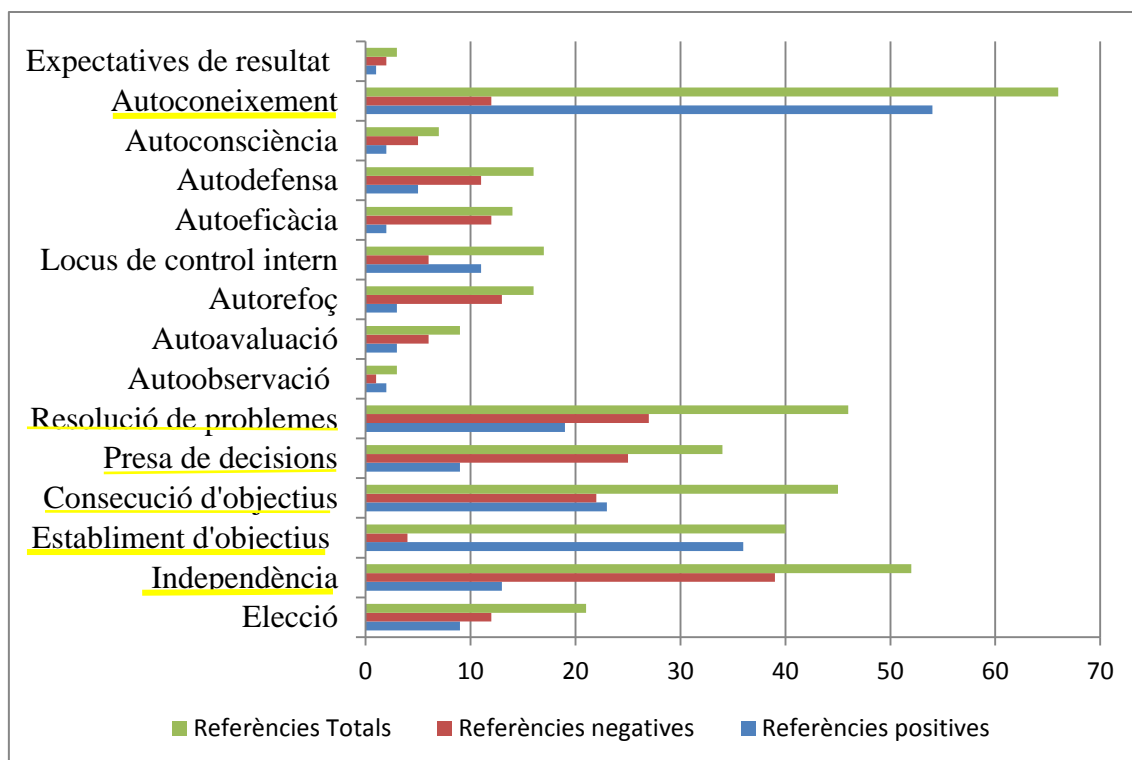
Per tant, segons aquests resultats, els joves són capaços de dirigir accions, amb certes dificultats, per aconseguir els objectius (Agencial) amb la creença de què obtindran els resultats esperats (Control-acció) però difícilment les seves accions són intencionades o basades en les seves pròpies preferències (Volitiva).

No obstant, aquesta és una conclusió molt genèrica que es pot anar concretant a continuació.

Quins components concrets de l'autodeterminació obtenen millor valoració?

Figura 1

Freqüència de referències negatives, positives i totals dels components

Nota. Es poden consultar les matriu amb el detall de les puntuacions individuals a Annex II i III

En la Figura 1 es pot observar que els components de l'autodeterminació més ben valorats són *l'Establiment d'objectius* i *l'Autoconeixement*, de la dimensió Agencial i Control-acció respectivament. Per contra, el component més criticat és el de *Independència*, de la dimensió volitiva.

Seguidament, destaquen també els components de *Consecució d'objectius* i *Resolució de problemes* de la dimensió Agencial. Aquests darrers components però, juntament amb el de *Presa de decisions*, també són força criticats. No obstant, la crítica positiva o negativa difereix en funció de l'àmbit.

Per la qual cosa, és necessari tenir en compte els àmbits per a extreure'n conclusions més precises.

Quins són els àmbits referits?

Durant l'entrevista apareixen referències als següents àmbits: acadèmic, social, comerç, transport, identitat, rutines diàries, higiene, alimentació, feines de casa, familiar, vestimenta, oci, laboral, digital, plans de futur, esport, salut, xarxes socials, política i emocional.

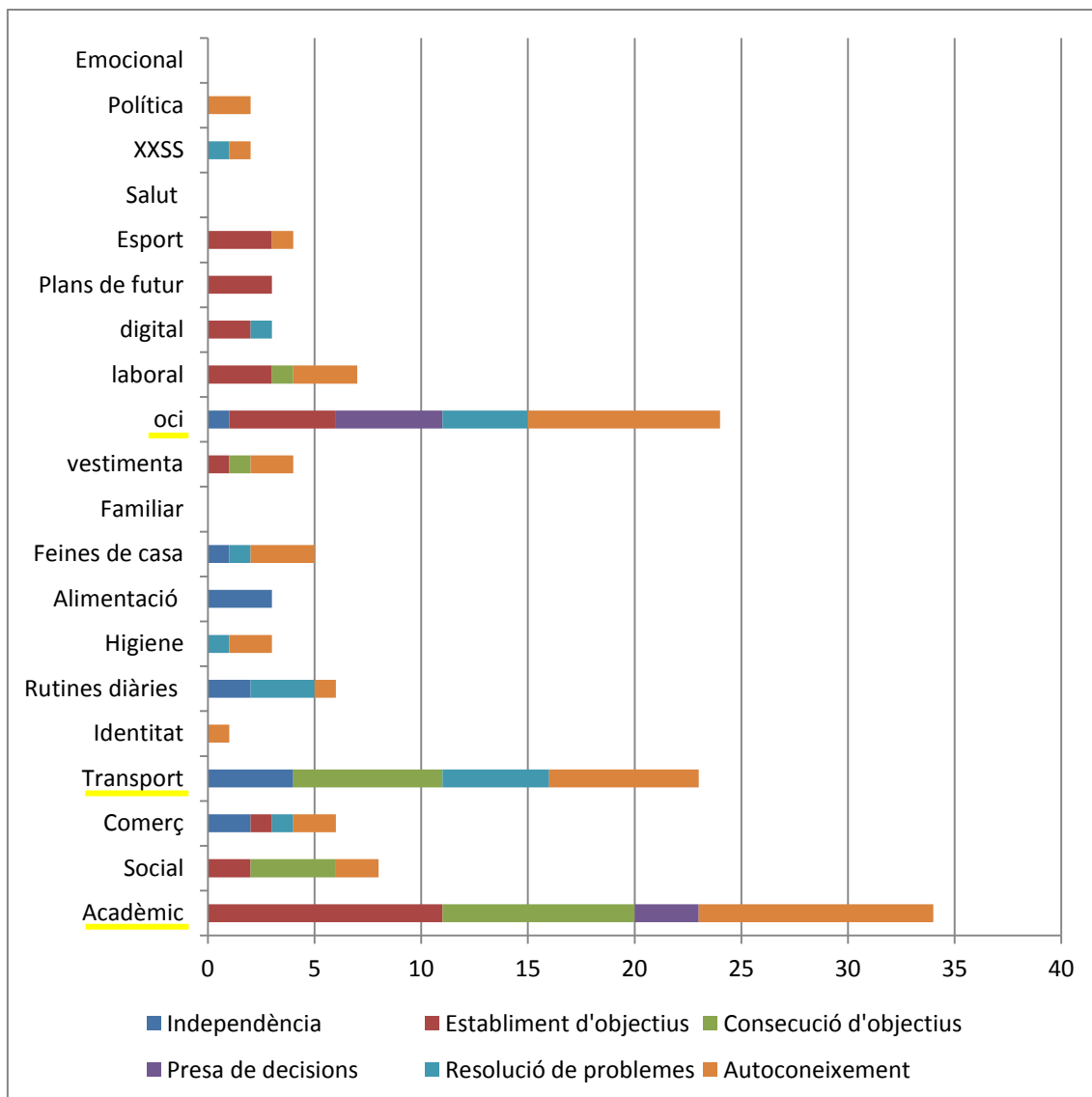
De quin àmbit formen part els components més citats?

Si es tenen en compte els àmbits es pot detectar, com s'indica en la Figura 2 i 3, que *l'Establiment d'objectius* és especialment valorat en l'àmbit *acadèmic* i *d'oci* i *l'Autoconeixement* en l'àmbit *d'oci* i de *transport*. Per altra banda, els resultats en *Resolució de problemes* són positius en àmbits com el *transport*, *l'oci* i les *rutines diàries*, entre altres, però negatius en l'àmbit *acadèmic*. Així mateix, la *Presa de decisions* està valorada especialment en l'àmbit *d'oci* i criticada en l'àmbit *acadèmic*. Per últim, la *Consecució d'objectius* destaca positivament en *transport* mentre que és criticada en *feines de casa*. En aquest últim component però, l'àmbit *acadèmic* destaca en els dos sentits.

Pel que fa a la *Independència*, no té cap crítica positiva en l'àmbit *acadèmic* però sí en *oci* i *transport*. En canvi, és criticada en l'àmbit *acadèmic*, *rutines diàries* i *feines de casa*.

Figura 2

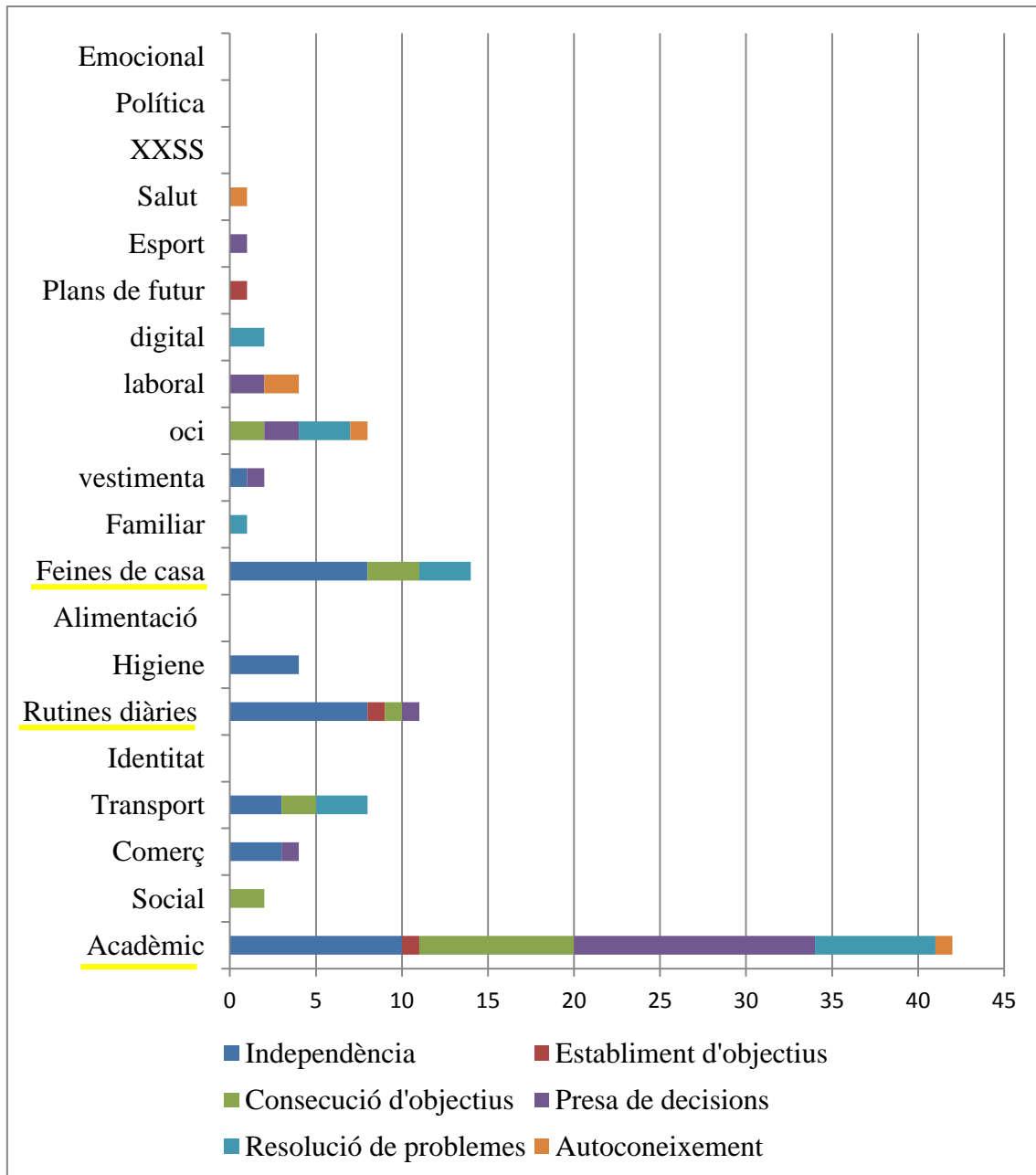
Àmbits als que pertanyen les crítiques positives des components més citats

Nota. Es pot consultar la matriu amb el detall de la resta de components a Annex IV

Figura 3

Àmbits als que pertanyen les crítiques negatives dels components més citats.

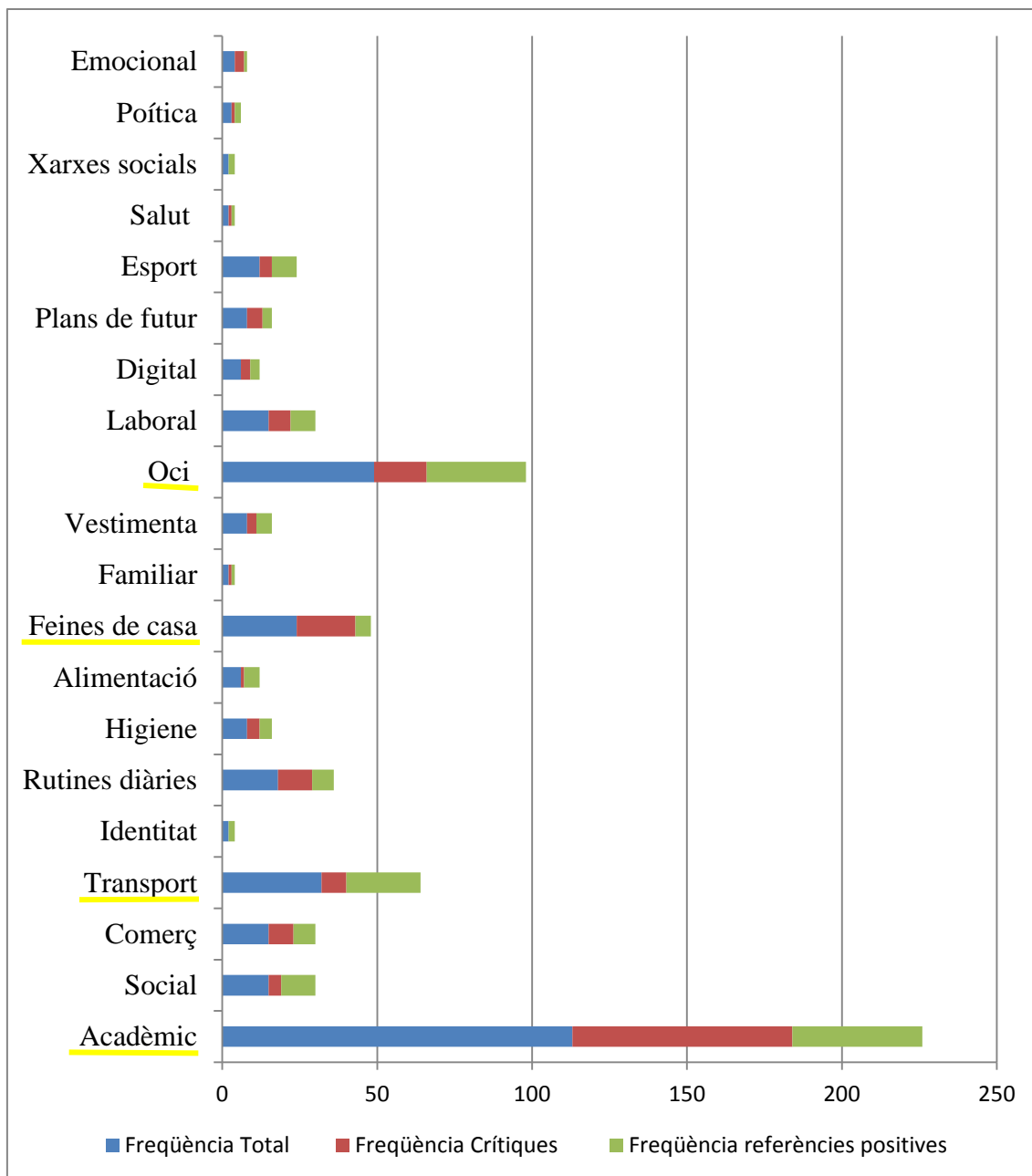

Nota. Es pot consultar la matriu amb el detall de la resta de components a Annex V

Quins són els àmbits més citats en general?

Figura 4

Freqüència total d'àmbits i freqüència de referències positives i negatives per àmbit

Nota. A l'Annex IV i V es poden consultar les matrius de dades

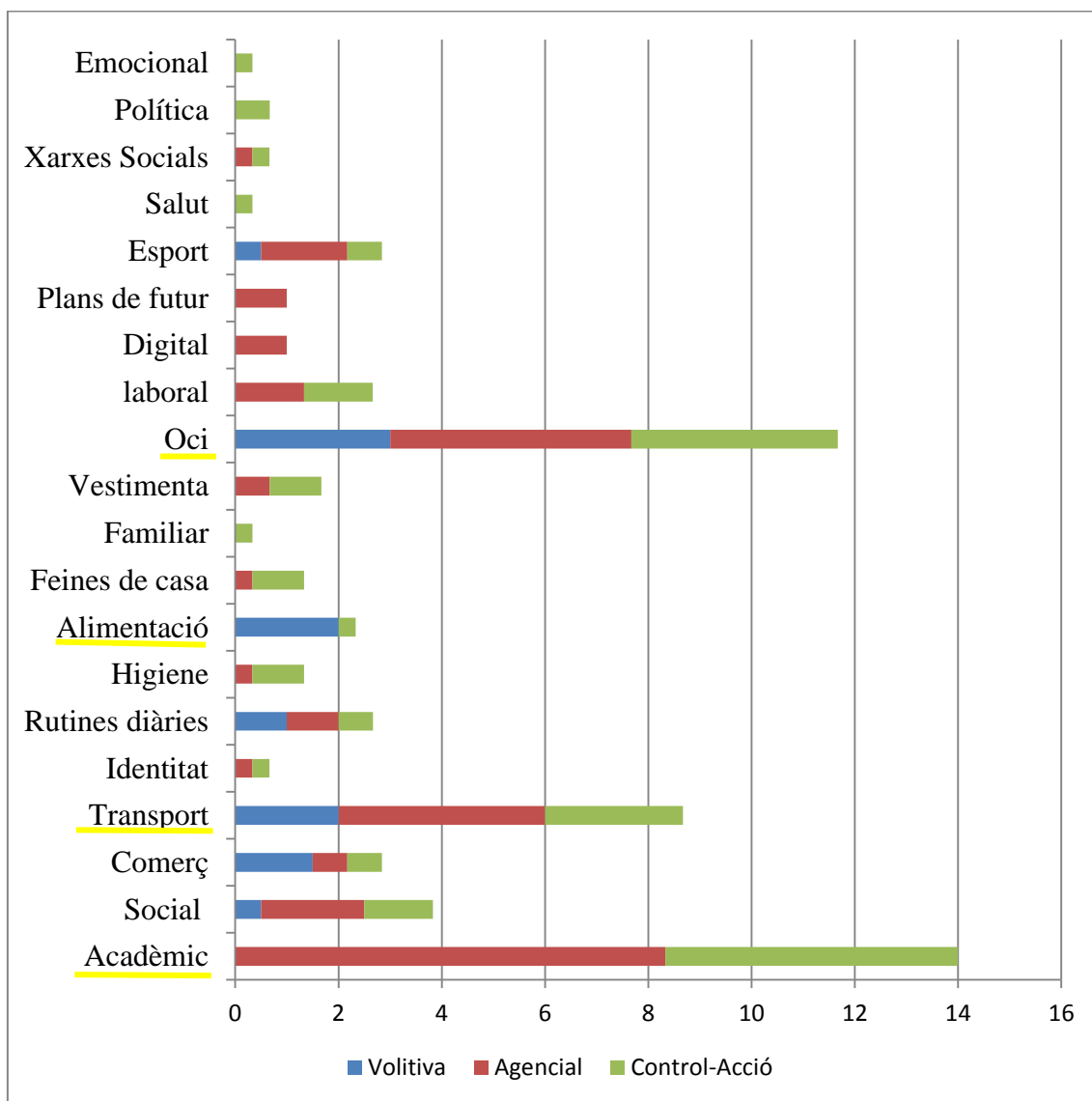
Segons la Figura 4, els àmbits més referits són especialment *l'acadèmic*, *l'oci*, el *transport* i les *feines de casa*, en aquest ordre. Pel que fa la resta d'àmbits, les referències són força inferiors (identitat, higiene, alimentació, salut etc.). Cal destacar però, que tal i com s'observa també en la figura 1 i 2, l'àmbit *acadèmic* és present en

valoracions positives però ho és més en valoracions negatives. Un altre àmbit que destaca a nivell negatiu és el de *feines de casa*. Per contra, *l'oci* i el *transport* són àmbits que integren majoritàriament valoracions positives.

Quins són els àmbits més citats en relació a les tres dimensions?

Figura 5

Freqüències normalitzades d'àmbits (+) citats en funció de les dimensions

Nota. A l'Annex VI I es poden consultar els valors de les freqüències normalitzades d'àmbits en funció de les dimensions

En la Figura 5, que combina àmbit i dimensió, es pot observar que, tot i ser l'àmbit més citat, no hi ha cap acció *volitiva* referida a l'àmbit *acadèmic*. Aquesta dimensió, és més notable en *l'oci* i en *l'alimentació*. Per tant, d'aquests resultats es dedueix que és en aquests àmbits on els joves preferiblement escullen el què volen. Els àmbits que inclouen les tres dimensions i que, per tant, s'hi produeixen accions autodeterminades més completes són: *transport* i *oci*.

Resultats qüestionaris

Taula 5

Resultats de les dimensions en el qüestionari AUTODDIS.

	Accions Volitives	Accions Agencials	Control-acció
Puntuació Total	286	230	334

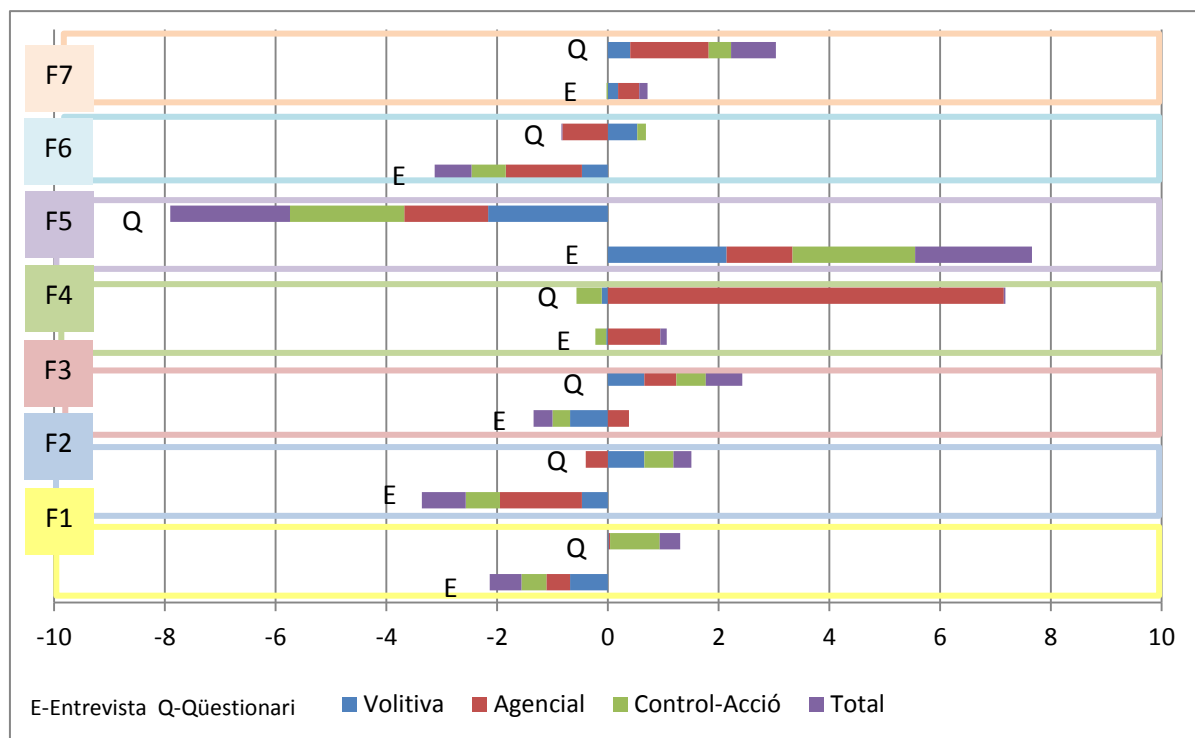
En els resultats dels qüestionaris, tal i com indica la Taula 5, els joves obtenen una puntuació superior a la mitjana en totes les dimensions (210). Concretament, la dimensió millor valorada és la de Control-acció, seguida de la Volitiva i l'Agencial. Per tant, segons aquests resultats, on menys puntuen els joves és en la capacitat de dirigir les accions per aconseguir els objectius (Agencial). Per contra, no semblen presentar gaires dificultats a l'hora d'iniciar accions basades en les seves pròpies preferències (Volitiva).

En relació amb els resultats de l'entrevista, observable en la Figura 6, els resultats del qüestionari són clarament diferents. En primer lloc cal destacar que, excepte la F5, els resultats obtinguts en autodeterminació són millors en el qüestionari. Pel que fa a les dimensions concretes, a diferència de l'entrevista, la millora valorada és Control-Acció. Així mateix, la dimensió Volitiva obté millors resultats que l'Agencial. Aquesta última, en canvi, és la que té més referències positives en l'entrevista (tot i que també és cert que rep forces crítiques negatives).

A nivell intrafamiliar també es poden observar resultats contraposats entre entrevista i qüestionari, especialment en la F5. Possiblement, perquè el curs de l'entrevista pot generar evocacions de record que no ho fa un qüestionari.

Figura 6

Comparació entre els resultats estandaritzats de l'entrevista i el qüestionari darditzats

Nota. A l'annex VI es poden consultar els valors estandaritzats dels resultats individuals de l'entrevista i el qüestionari

Discussió

En l'entrevista la dimensió que obté més mencions positives és l'Agencial, per contra, també és la dimensió que té més crítiques. No obstant l'àmbit al qual fan referència les mencions positives i negatives són diferents. Concretament, segons els pares, els joves són capaços de guiar les seves accions (dimensió Agencial) davant d'objectius d'oci i transport però no a l'hora de fer feines de casa. En l'àmbit acadèmic

hi ha valoracions positives i negatives ja que, dins la mateixa dimensió, els joves sí estableixen objectius però tenen dificultats a l'hora de resoldre problemes o prendre decisions. Al “guiar accions” es fa referència principalment a autodirigir les accions (establir objectius, aconseguir objectius i prendre decisions) i trobar camins alternatius (resoldre problemes), ja que pel que fa a l'autoregulació (autoobservar-se, autoavaluar-se i autoreforçar-se), els pares no fan gaires referències.

Pel que fa a la dimensió *volitiva*, aquesta és la que integra menys referències positives i forces crítiques. Especialment els pares es queixen de la poca independència dels fills “li he d'anar al darrere”. Aquest component és, amb diferència, el més criticat. En l'àmbit on destaca més aquesta crítica és en l'acadèmic, feines de casa i rutines diàries. Per contra, és en transport i oci on els joves es mostren més independents.

Per últim, la dimensió *Control-acció*, és la dimensió que integra menys crítiques. Dels components que integra, l'autoconeixement és el més referit i ben valorat pels pares. Per contra, els components referents a l'empoderament (locus de control, autoeficàcia i autodefensa) i de control-expectativa (expectatives de resultats) no són gaire mencionats. Per tant, segons els pares, els joves coneixen les seves preferències sobretot en quant a l'àmbit acadèmic, d'oci, transport. En canvi, no les tenen tant clares en l'àmbit laboral.

En el *qüestionari* els resultats obtinguts són ben diferents. En aquest, la dimensió menys criticada en l'entrevista, *Control-acció*, és la millor valorada. En canvi, la dimensió *Agencial* és la que obté menor puntuació, tot i les valoracions positives que els pares fan a l'entrevista. Així mateix, tot i les crítiques que fan a l'entrevista, els pares avaluen millor la dimensió *Volitiva*.

Per tant, les diferències entre l'entrevista i el qüestionari són evidents.

Els resultats de l'entrevista deixen palès que les accions autodeterminades dels joves són subjacents a diferents matisos (p.ex. poden realitzar accions agencials quan es tracta d'establir objectius d'oci: "Demà sortiré a passejar" però no quan es tracta de prendre decisions acadèmiques: "Vull estudiar física"). És a dir, les accions que realitzen van en funció del component i *l'àmbit*.

A diferència de l'entrevista, el qüestionari valora els comportaments sense contextualitzar-los, és a dir, sense tenir en compte l'àmbit. D'aquesta manera, probablement es pot valorar que el jove "pren decisions" però potser aquestes són restringides a determinats àmbits com l'oci. De la mateixa manera es pot valorar que "no és independent" però sí que ho és en determinats àmbits com el transport.

Per tant, atenent als resultats finals, ¿es pot dir que els joves tenen més habilitats de Control-Acció i Volitives que no pas Agencials, com indica el qüestionari? En l'entrevista és en la dimensió Agencial on els pares relaten més habilitats i, en canvi, en la dimensió Volitiva en relaten ben poques. De fet, destaca especialment que en l'àmbit acadèmic no hi ha cap conducta volitiva associada, tot i ser un dels àmbits més mencionats, i tot i la importància que té aquest àmbit per al futur personal i el dia a dia dels estudiants. En conseqüència, s'ajusten els resultats del qüestionari a la realitat? O n'expliquen només una part?

Els resultats de l'entrevista i el qüestionari expliquen coses ben diferents. Realment els joves, com assenyalen els pares tenen iniciativa i escullen de les pròpies preferències, tal i com ho assenjala el qüestionari, però no ho fan en tots els àmbits, tal i com ho assenjala l'entrevista. Aquesta aporta un nivell més de detall que és clau per entendre l'autodeterminació, ja que no és el mateix escollir un joc per a jugar o escollir

una carrera per estudiar. Aquest fet evidencia la complarietat dels dos mètodes, un dels propòsits del present treball.

A més, l'entrevista permet conèixer a quins components de l'autodeterminació s'atribueixen més importància o, dit d'altre manera, quins aspectes es tenen en consideració els pares per a determinar si els seus fills són autodeterminats o no. Donant resposta així, a l'objectiu de conèixer com es comprèn aquest constructe.

De fet, a través dels resultats es pot observar que hi ha components com "establir objectius", "independència", "autoconeixement" que són més associats a la conducta autodeterminada que no pas "autoobservar-se", "ser autoconscient" o tenir "expectatives de resultat". El mateix passa amb els àmbits, alguns d'ells són molt poc citats com ara "higiene", "identitat", "salut", "xarxes socials" etc.

Així mateix les característiques de la dimensió Agencial, és a dir les relacionades en ser el propi agent o director de les seves accions, són les que més destaquen i també les que més preocupen. En canvi, no està tant sobre la taula que aquestes accions estiguin basades en els seus interessos (Volitiva) o que es creguin capaços de poder-les fer (Control-acció). De fet, durant l'entrevista es pot observar clarament que, per norma general, quan els joves prenen decisions, aquestes són subjacents a un ventall de possibilitats prèviament determinades pels pares. Cosa que evidencia que hi una dimensió que pesa menys que una altre, concretament, la volitiva (autoiniciació).

Aquesta informació permet conèixer a quins aspectes es dóna més rellevància, cosa que influeix en com es transmeten els aprenentatges. Per tant, és clau tenir-la en compte per a poder dissenyar programes de promoció de l'autodeterminació que s'escaiguin a les realitats de les famílies. Tot i que el qüestionari aporta informació sobre cadascuna

de les dimensions, cal complementar-la amb les dades de l'entrevista per a poder ser acurat i més ajustat a la realitat.

No obstant, cal tenir en compte que les dades aportades ofereixen informació sobre com els pares entenen l'autodeterminació, però no podem concloure amb exactitud com és l'autodeterminació dels fills, ja que es desconeix, per falta d'informació, com són especialment les habilitats d'autoregulació, empoderament i control-expectativa, totes elles poc esmentades en l'entrevista (tot i que, si no es tenen en compte, és molt probable que no siguin àrees gaire estimulades).

Així mateix, una altra limitació és la mida de la mostra, molt petita, que no permet generalitzar resultats (tot i que la generalització tampoc és un dels propòsits del present treball sinó poder aprofundir en les dades).

Conclusions

L'autodeterminació és un constructe que integra diferents comportaments autodeterminats que es poden atribuir a tres dimensions: Volitiva, Agencial i Control-Acció. Aquests comportaments es poden entrenar i potenciar a través de les oportunitats d'aprenentatge, que es donen majoritàriament en l'àmbit familiar.

Per tant, la família té un paper rellevant en la promoció de l'autodeterminació. Per la qual cosa, la forma en la què aquesta entenen el constructe marcarà la seva forma d'ensenyar-lo.

A través dels relats dels pares s'observa que hi ha components de l'autodeterminació que estan poc valorats i es detecten àmbits als que estan restringits aquests comportaments. Això implica menys oportunitats d'aprenentatge en relació als

components en qüestió i unes habilitats poc transversals. Tot plegat afecta a la qualitat de la conducta autodeterminada dels joves.

Per tant, per a mesurar les habilitats d'autodeterminació dels fills és important tenir en compte la informació qualitativa que aporta l'entrevista, del contrari, es camuflen mancances, dificultant així poder-les detectar i donar-los resposta.

Amb tot, els resultats del present treball aporten les següents reflexions:

- És clau desglossar la informació i incloure *l'àmbit* per a poder determinar com és l'autodeterminació, una variable fins ara no avaluada.
- La *integració de dades quantitatives i qualitatives* aporta una comprensió profunda del fenomen amb la integració de dades complementàries. Essent incompleta la informació que aporta el qüestionari.

Així mateix, a partir de la informació obtinguda es pot concretar el següent:

- a) La dimensió volitiva i control-acció són menys valorades que la dimensió Agencial. No obstant, destaca que la dimensió volitiva és especialment poc valorada l'àmbit *acadèmic*, malgrat la importància que té per als joves.
- b) Hi ha determinats components com *autoobservar-se*, ser *autoconscient* i tenir *expectatives de resultat* que no són prou reconeguts .
- c) Hi ha àmbits molt freqüents (*acadèmic, oci i transport*) i d'altres molt poc freqüents (*higiene, salut, identitat* etc.) a l'hora de parlar d'autodeterminació.

Treball futur

La forma d'entendre l'autodeterminació, és a dir, què tenen en compte els pares a l'hora de parlar del constructe, marcarà com s'ensenya i, de retruc, quines fortaleces i mancances tenen els joves en quant a autodeterminació. Aquesta informació és molt útil

per a poder elaborar en un futur *programes per a pares que acompanyin en l'ensenyament d'aquestes habilitats* en els fills de forma integral, és a dir, tenint en compte tots els aspectes que l'autodeterminació integra. Per tant, per una banda, que reforcin aquelles habilitats que s'estan menystenint i, per l'altre, que fomentin l'autodeterminació en altres àmbits.

Així mateix, queda demostrada la importància de la variable àmbit per a poder avaluar l'autodeterminació. És per això que una altra línia de treball que es presenta és incorporar aquesta variable al *sistema d'avaluació* existent per tal de tenir una mesura més exhaustiva d'aquest constructe, que representi més verament com és la conducta autodeterminada dels joves amb autisme.

A més, la incorporació d'aquesta variable facilita l'evocació i l'elaboració de respostes amb un major nivell de profunditat. Factor que, com ja s'ha comentat, pot explicar el desajust entre ambdós sistemes d'avaluació.

Referències

- Carter, E. W., Austin, D., & Trainor, A. A. (2012). Predictors of postschool employment outcomes for Young adults with severe disabilities. *Journal of Disability Policy Studies, 23*(1), 50-63.
<https://doi.org/10.1177/1044207311414680>
- Carter, E. W., Lane, K. L., Cooney, M., Weir, K., Moss, C. K., & Machalicek, W. (2013). Parent assessments of self-determination importance and performance for students with autism or intellectual disability. *American Journal on Intellectual and Developmental Disabilities, 118*(1), 16–31.
<https://doi.org/10.1352/1944-7558-118.1.16>
- Chandroo, R., Strnadová, I., & Cumming, T. M. (2020). Is it really student-focused planning? Perspectives of students with autism. *Research in Developmental Disabilities, 107*, 10. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2020.103783>
- Cheak-Zamora, N., Maurer-Batjer, A., Malow, B. A., & Coleman, A. (2020). Self-determination in young adults with autism spectrum disorder. *Autism, 24*(3), 605-616. <https://doi.org/10.1177/1362361319877329>
- Chou, Y., Wehmeyer, M. L., Palmer, S. B., & Lee, J. (2017). Comparisons of self-determination among students with autism, intellectual disability, and learning disabilities: A multivariate analysis. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities, 32*(2), 124-132. <https://doi.org/10.1177/1088357615625059>
- Cook, B. A. (2015). *Exploring how school staff support the development of self-determination in individuals identified with autism spectrum disorders in*

connecticut public high schools (Order No. AAI3662183). Available from APA PsycInfo®. (1735930208; 2015-99210-429).

<https://www.proquest.com/dissertations-theses/exploring-how-school-staff-support-development/docview/1735930208/se-2>

Dean, E. E., Hagiwara, M., Shogren, K. A., Wehmeyer, M. L., & Shrum, J. (2022).

Promoting Career Design in Youth and Young Adults with ASD: A Feasibility Study. *Journal of autism and developmental disorders*, 52(6), 2689–2700.

<https://doi.org/10.1007/s10803-021-05146-x>

Dean, E. E., Kirby, A. V., Hagiwara, M., Shogren, K. A., Ersan, D. T., & Brown, S.

(2021). Family Role in the Development of Self-Determination for Youth With Intellectual and Developmental Disabilities: A Scoping Review. *Intellectual and developmental disabilities*, 59(4), 315–334. <https://doi.org/10.1352/1934-9556-59.4.315>

Doren, B., Gau, J. M., & Lindstrom, L. E. (2012). The relationship between parent expectations and postschool outcomes of adolescents with disabilities.

Exceptional Children, 79(1), 7–23.

<https://doi.org/10.1177/001440291207900101>

Field, S., & Hoffman, A. (1999). The importance of family involvement for promoting self-determination in adolescents with autism and other developmental

disabilities. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 14(1), 36-41. <https://doi.org/10.1177/108835769901400105>

Hagner, D., Kurtz, A., Cloutier, H., Arakelian, C., Brucker, D. L., & May, J. (2012).

Outcomes of a family-centered transition process for students with autism

spectrum disorders. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 27(1), 42–50. <https://doi.org/10.1177/1088357611430841>

Harr, N., Dunn, L., & Price, P. (2011). Case study on effect of household task participation on home, community, and work opportunities for a youth with multiple disabilities. *Journal of Prevention, Assessment & Rehabilitation*, 39(4), 445–453. <https://doi.org/10.3233/WOR-2011-1194>

Hatfield, M., Falkmer, M., Falkmer, T., & Ciccarelli, M. (2018). Process evaluation of the BOOST-A™ transition planning program for adolescents on the autism spectrum: A strengths-based approach. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 48(2), 377-388. <https://doi.org/10.1007/s10803-017-3317-8>

Hodgetts, S., & Park, E. (2017). Preparing for the future: a review of tools and strategies to support autonomous goal setting for children and youth with autism spectrum disorders. *Disability and rehabilitation*, 39(6), 535–543. <https://doi.org/10.3109/09638288.2016.1161084>

Hughes, C., Russell, J., & Robbins, W. (1994). Evidence for executive dysfunction in autism. *Neuropsychologia*, 32, 477-492

Janwadkar, R. S., Byun, S., Rootes, A., & Prakash, N. (2021). Self-Perceived Independent Living Skills and Self-Determination as a Method of Evaluating a Residential Program in Young Adults With Autism Spectrum Disorder. *Cureus*, 13(9), e18133. <https://doi.org/10.7759/cureus.18133>

- Kim, S. Y. (2019). The experiences of adults with autism spectrum disorder: Self-determination and quality of life. *Research in Autism Spectrum Disorders, 60*, 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2018.12.002>
- Kim, N. H., & Park, J. (2012). The effects of the family-involved SDLMI on academic engagement and goal attainment of middle school students with disabilities who exhibit problem behavior. *International Journal of Special Education, 27*(1), 117–127.
- Kirby, A. V., Baranek, G. T., & Fox, L. (2016). Longitudinal predictors of outcomes for adults with autism spectrum disorder: Systematic review. *OTJR: Occupation, Participation and Health, 36*(2), 55–64.
<https://doi.org/10.1177/1539449216650182>
- Laghi, F., & Trimarco, B. (2020). Individual planning starts at school. Tools and practices promoting autonomy and supporting transition to work for adolescents with autism spectrum disorder. *Annali dell'Istituto superiore di sanita, 56*(2), 222–229. https://doi.org/10.4415/ANN_20_02_12
- Lawrence A. Palinkas (2014) Qualitative and Mixed Methods in Mental Health Services and Implementation Research. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology, 43*:6, 851-861, DOI: 10.1080/15374416.2014.910791
- Nadig, A., Flanagan, T., White, K., & Bhatnagar, S. (2018). Results of a RCT on a Transition Support Program for Adults with ASD: Effects on Self-Determination and Quality of Life. *Autism research : official journal of the International Society for Autism Research, 11*(12), 1712–1728.
<https://doi.org/10.1002/aur.2027>

- Oswald, T. M., Winder-Patel, B., Ruder, S., Xing, G., Stahmer, A., & Solomon, M. (2018). A pilot randomized controlled trial of the ACCESS program: A group intervention to improve social, adaptive functioning, stress coping, and self-determination outcomes in young adults with autism spectrum disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 48(5), 1742-1760.
<https://doi.org/10.1007/s10803-017-3421-9>
- Ozonoff, S. y Strayer, D.L.(1997). Inhibitory function in nonretarded children with autism. *Journal of autism and developmental disorders*, 27,59-77.
- Palinkas, L. A. (2014). Qualitative and mixed methods in mental health services and implementation research. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 43(6), 851–861. <http://dx.doi.org/10.1080/15374416.2014.910791>
- Regan, T. E. (2018). *Personal and family predictors of self-determination in adolescents with autism spectrum disorder (ASD)* (Order No. AAI10824949). Available from APA PsycInfo®. (2094648187; 2018-34219-068).
<https://www.proquest.com/dissertations-theses/personal-family-predictors-self-determination/docview/2094648187/se-2>
- Russell, J. y Jarrold, C. (1998). Error-correction problems in autism: evidence for a monitoring impairment?. *Journal of autism and developmental disorders*,28 (3),177-188.
- Russell,J., Jarrold, C. y Henry, L (1996). Working memory in children with autism and with moderate learning difficulties. *Journal of child psychology and psychiatry*, 37(6),673-686

- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-Determination Theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and wellbeing. *American Psychologist*, 55(1), 68. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Shkedy, G., Shkedy, D., Sandoval-Norton, A., & Fantaroni, G. (2020). Visual communication analysis (VCA): Applying self-determination theory and research-based practices to autism. *Cogent Psychology*, 7(1), 13. <https://doi.org/10.1080/23311908.2020.1803581>
- Shogren, K. A., & Wehmeyer, M. L. (2017). *Culture and self-determination*. In M. L.
- Shogren, K. A., Wehmeyer, M. L., Palmer, S. B., Forber-Pratt, A. J., Little, T. J., & Lopez, S. (2015). Causal agency theory: Reconceptualizing a functional model of self-determination. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities*, 50(3), 251. https://doi.org/10.1007/978-94-024-1042-6_5
- Shogren, K. A., Wehmeyer, M. L., Palmer, S. B., Rifenbark, G. G., & Little, T. D. (2015b). Relationships between self-determination and postschool outcomes for youth with disabilities. *The Journal of Special Education*, 48(4), 256–267. <https://doi.org/10.1177/0022466913489733>
- Teddlie, C., & Tashakkori, A. (2003). *Major issues and controversies in the use of mixed methods in the social and behavioral sciences*. In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.), *Handbook of mixed methods in the social and behavioral sciences* (pp. 3–50). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Tomaszewski, B., Klinger, L. G., & Pugliese, C. E. (2021). Self-Determination in Autistic Transition-Aged Youth without Intellectual Disability. *Journal of*

autism and developmental disorders, 10.1007/s10803-021-05280-6. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s10803-021-05280-6>

Tomaszewski, B., Kraemer, B., Steinbrenner, J. R., Smith DaWalt, L., Hall, L. J., Hume, K., & Odom, S. (2020). Student, Educator, and Parent Perspectives of Self-Determination in High School Students with Autism Spectrum Disorder. *Autism research : official journal of the International Society for Autism Research*, 13(12), 2164–2176. <https://doi.org/10.1002/aur.2337>

Vicente, E., Mumbaradó, C., Coma, T., Verdugo, M.A., Giné C. (2018). Autodeterminación en personas con discapacidad intelectual y del desarrollo: revisión del concepto, su importancia y retos emergentes. *Revista Española de Discapacidad*, 6(II): 7-25. <https://doi.org/10.5569/23405104.06.02.01>

White, K. (2021). *Perspectives of young adults with autism spectrum disorder: Integrating values in exploring self-determination* (Order No. AAI28251089). Available from APA PsycInfo®. (2537715930; 2021-34760-200). <https://www.proquest.com/dissertations-theses/perspectives-young-adults-with-autism-spectrum/docview/2537715930/se-2>

White, K., Flanagan, T. D., & Nadig, A. (2018). Examining the relationship between self-determination and quality of life in young adults with autism spectrum disorder. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 30(6), 735-754. <https://doi.org/10.1007/s10882-018-9616-y>

White, S. W., Smith, I., & Brewe, A. M. (2022). Brief Report: The Influence of Autism Severity and Depression on Self-Determination Among Young Adults with

- Autism Spectrum Disorder. *Journal of autism and developmental disorders*, 52(6), 2825–2830. <https://doi.org/10.1007/s10803-021-05145-y>
- Wolman, J. M., Campeu, P. L., DuBois, P. A, Mithaug, D. E., Stolarkski, V. S. (1994). *American Institutes for Research: Self-Determination Scale and User Guide*. American Institute for Research.
- Wehmeyer, M. L., & Mithaug, D. (2006). *Self-determination, causal agency, and mental retardation*. In L.M. Glidden (Series Ed.) & H. Switzky (Vol. Ed), *International Review of Research in Mental Retardation: Vol. 31 Current Perspectives on Individual Differences in Personality and Motivation in Persons with Mental Retardation and Other Developmental Disabilities* (pp. 31-71). San Diego, CA: Academic Press.
- Wehmeyer, M. L., Kelchner, K., & Richards, S. (1996). Essential characteristics of self determined behavior of individuals with mental retardation. *American Journal on Mental Retardation: AJMR* 100(6), 632–642.
- Yardley, L.; Bishop, F. (2007) *Mixing qualitative and quantitative methods: A pragmatic approach*. In: Willing, D.; Stainton-Rogers, W., editors. *Handbook of qualitative research in psychology*. Los Angeles: Sage Publications, p. 352-370.
- Zhang, D., Landmark, L., Grenwelge, C., & Montoya, L. (2010). Culturally diverse parents' perspectives on self-determination. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities*, 45(2), 175–186.
<https://www.jstor.org/stable/23879805>

Annexes

Annex I. Llibret de codis

Component	Codi	Descripció
Elecció	<i>Escollir (+)</i>	Seleccionar una opció entre dues o varies opcions en funció de les pròpies preferències
	<i>Dificultat per a triar (-)</i>	Escollir sense tenir en compte les pròpies preferències o no escollir, quedar-se bloquejat
	<i>Iniciativa (+)</i>	Proposar activitats o mostrar interès per a fer-les
	<i>Manca d'iniciativa (-)</i>	Manca d'interès per a proposar activitats. Conformar-se amb el que hi ha
Indep.	<i>No actua-delega (-)</i>	No actuar davant les situacions i deixar que els altres actuïn, delegar la responsabilitat als altres.
	<i>Actuar per un mateix(+)</i>	Actuar per un mateix, lliure d'influències externes o interferències no desitjades
	<i>Actuar per tercers (-)</i>	Actuar amb la interposició de terceres persones no desitjades o per factors externs aliens a un mateix.
Establiment d'objectius	<i>Marcar-se un objectiu(+)</i>	Marcar-se un propòsit o una fita per a assolir
	<i>Marcar-se un objectiu amb suport (+)</i>	Marcar un objectiu conjuntament amb altres persones
	<i>Perseverar en l'objectiu(+)</i>	Mantenir l'objectiu proposat tot i la demora en el temps o les barreres existents
	<i>No establir objectius(-)</i>	No establir objectius per un mateix
	<i>Inestabilitat de l'objectiu(+)</i>	Variar d'objectiu constantment
	<i>Dificultats per establir objectius realistes (+)</i>	Dificultats per a marcar objectius adients i ajustats a la realitat
Consecució d'objectius	<i>Actuar cap a l'objectiu (+)</i>	Fer coses per a què passi allò que es desitja fer. Seguir les passes cap a l'objectiu
	<i>Planificar passes (+)</i>	Preparar les accions i el material necessari per assolir un propòsit
	<i>Planificar-se amb suport (+)</i>	Fer el procés de planificació conjuntament amb altres persones
	<i>Dificultat per a actuar cap a l'objectiu (-)</i>	No actuar en funció de l'objectiu marcat, sense fer res per a assolir-lo. Poca coherència en objectiu-actuació
	<i>No planificar-se cap a l'objectiu (-)</i>	No fer plans ni establir els passos entremetjats cap a l'objectiu
Preses de decisions	<i>Prendre una decisió (+)</i>	Seleccionar una opció entre diferents opcions d'actuació en funció d'un mateix
	<i>Dificultat per a prendre decisions (-)</i>	Tenir dificultats per a escollir per un mateix entre diferents opcions d'actuació.
	<i>Decisions de tercer(-)</i>	Decidir els altres enlloc d'un mateix

	<i>Decisions supervisades per a tercers (+)</i>	Decidir amb el consentiment o la pauta de terceres persones, decisions conjuntes
Resolució de problemes	<i>Trobar solucions alternatives (+)</i>	Reaccionar davant dels obstacles a través de la cerca de solucions alternatives per tal de superar-los
	<i>Cercar solucions amb suport (+)</i>	Fer el procés de cerca de solucions alternatives conjuntament amb altres persones
	<i>Demandar ajuda/buscar (+)</i>	Posar en marxa el recurs de demanar ajuda per tal de solucionar el problema
	<i>Dificultat per a trobar solucions (-)</i>	No poder trobar solucions possibles als obstacles, quedar-se encallat
	<i>Solucions de tercers(-)</i>	Oferir els altres una solució
	<i>Trobar solucions inadequades (+)</i>	Identificar solucions que no solucionen el problema o que l'agreugen
	<i>Dificultat per a demanar ajuda (-)</i>	Dificultat per a sol·licitar ajuda com a recurs per a solucionar problemes
Autoobs.	<i>Observar-se un mateix (+)</i>	Observar la pròpia conducta
	<i>Dificultat per a observar-se la pròpia conducta (-)</i>	No tenir en compte les pròpies actuacions des de la perspectiva d'observador
	<i>Supervisió de tercers (-)</i>	Estar la conducta sota judici o supervisió de terceres persones
Autoav.	<i>Avaluar les accions (+)</i>	Realitzar judicis sobre la conducta, comparant el que s'està fent amb el que es vol fer.
	<i>Dificultat per avaluar la conducta (-)</i>	No tenir en compte les discrepàncies entre el que s'està fent i el que es vol fer
Autoreforç	<i>Aplicar-se conseqüències (+)</i>	Administrar conseqüències contingents a la conducta
	<i>Dificultat per a aplicar-se conseqüències a la conducta (-)</i>	No administrar conseqüències contingents a la conducta
	<i>Poca tolerància a l'error (-)</i>	Aplicar-se conseqüències negatives davant del mínim error. Decaure notablement l'ànim davant d'un error comès.
Locus de control	<i>Locus de control intern (+)</i>	Creure que es té el control sobre els esdeveniments que ocorren.
	<i>Locus de control extern (-)</i>	Creure que no es té el control sobre el que li passa a un mateix, creure que el control el tenen tercers
Autoeficàcia	<i>Creure en les pròpies capacitats(+)</i>	Creure que es posseeixen les habilitats per a dur a terme les actuacions que faran possible que ocorri allò desitjat
	<i>No creure en les pròpies capacitats (-)</i>	Pensar que no es posseeixen les habilitats

	<i>Dificultat per esforçar-se (-)</i>	Evitar realitzar aquelles activitats que són més exigents o abandonar-les de seguida
	<i>Por a fer-ho malament (-)</i>	Témer equivocar-se i a ser jutjat negativament pels altres
Autodef.	<i>Defensar-se a un mateix (+)</i>	Conducta dirigida als altres per a donar a conèixer les pròpies voluntats i protegir-les i defensar-les.
	<i>Dificultats per a defensar-se (-)</i>	No protegir-se un mateix. Protegir-se a través dels altres
Autoconsc.	<i>Ser conscient d'un mateix (+)</i>	Capacitat d'introspecció, d'identificar i reconèixer vivències internes, posar-los nom
	<i>No ser conscient d'un mateix (-)</i>	Sense introspecció o experiència d'un mateix
Autoconeix.	<i>Conèixer-se a un mateix a través de l'experiència (+)</i>	Saber quins són els propis punts forts i febles. a partir de les pròpies vivències
	<i>Conèixer-se a un mateix a través dels altres (+)</i>	Conèixer els punts forts i febles a partir del criteri extern, etiquetes
	<i>Actuar en base a les pròpies capacitats (+)</i>	Actuar sobre el coneixement que es té d'un mateix, traient profit dels propis punts forts
	<i>Dificultat per a conèixer-se a un mateix (-)</i>	Dificultat per a detectar els propis punts forts i febles
	<i>Dificultat per actuar en base a les pròpies capacitats (-)</i>	Actuar sense tenir en compte els propis punts forts i febles
	<i>Tenir clares les preferències (+)</i>	Saber què agrada i què no agrada
	<i>Dificultat per a detectar preferències (-)</i>	Dificultats per a reconèixer els propis gustos
	<i>Dificultat per aprendre de l'experiència (-)</i>	Dificultat per integrar experiències d'aprenentatge
Expectatives de resultats	<i>Aprendre de l'experiència (+)</i>	Incorporar en el repertori de comportament experiències d'aprenentatge
	<i>Creure en els resultats (+)</i>	Creure que si s'apliquen les habilitats s'aconseguiran els resultats esperats.
	<i>Dificultats per a esperar resultats positius (-)</i>	Creure que no s'aconseguiran els resultats desitjats
	<i>Expectatives de resultats poc realistes (+)</i>	Creure en uns resultats no ajustats a les possibilitats reals

Annex II. Matriu 1a: components d'autodeterminació (codis +) i famílies

Autodeterminació																			T CA	T AUT
Volitiva			Agencial								Control-Acció									
Autonomia	Autoiniciació	TV	Autodirecció				Camins alt.	Autoregulació			TA	Empoderament			Autorrealització		Control- expectativa			
			EO	CO	PD	RP		AO	AA	AR		LCI	AE	AD	AC	ACO		ER		
E	I																			
F1	0	0	0	2	4	3	1	0	1	1	12	1	0	2	0	5	0	8	20	
F2	0	1	1	5	2	0	1	0	0	0	8	3	0	1	1	2	0	7	16	
F3	0	0	0	5	8	0	1	0	0	1	15	1	1	1	0	5	1	9	24	
F4	0	3	3	8	3	0	5	1	0	0	17	1	0	0	0	9	0	10	30	
F5	7	6	13	4	2	5	7	0	0	0	18	3	1	1	1	21	0	27	58	
F6	1	0	1	8	1	0	1	0	0	0	10	1	0	0	0	6	0	7	18	
F7	1	3	4	4	3	1	3	1	2	1	15	1	0	0	0	6	0	7	26	
	9	13	22	36	23	9	19	2	3	3	95	11	2	5	2	54	1	75	192	
Normalitzades			11,00								31,67							25	67,67	
Normalitzades (%)			16,26%								46,80%							36,95%	10,00%	

E: Elecció

I: Independència

EO: Estabiment d'objectius

CO: Consecució d'objectius

RP: Resolució de problemes

AO: Autoobservació

AA: Autoavaluació

AR: Autoreforç

LCI: Locus de Control Intern

AE: Autoeficàcia

AD: Autodefensa

AC: Autoconsciència

ACO: Autoconeixement

ER: Expectatives de resultat

Annex III. Matriu 1b: components d'autodeterminació (codis -) i famílies

		Autodeterminació																		
Volitiva		Agencial									Control-Acció									
Autonomia	Autoiniciació	T	Autodirecció			Camins alternatius	Autoregulació			T	Empoderament			Autorrealització		Control-expectativa	T	T A		
			EO	CO	PD		RP	AO	AA		AR	LCI	AE	AD	AC				ACO	ER
F1	4	7	11	1	2	4	8	0	1	2	18	0	4	4	0	6	1	15	44	
F2	1	7	8	0	2	1	6	0	0	0	9	1	0	0	0	0	0	1	18	
F3	1	4	5	0	5	3	2	1	1	4	16	1	1	0	1	0	0	3	24	
F4	0	4	4	1	6	5	5	0	2	0	19	0	1	0	0	2	0	3	26	
F5	1	2	3	1	4	4	2	0	1	1	13	0	0	7	3	2	0	12	28	
F6	3	10	13	1	1	3	2	0	1	2	10	4	3	0	1	1	0	9	32	
F7	2	5	7	0	2	5	2	0	0	4	13	0	3	0	0	1	1	5	25	
	12	39	51	4	22	25	27	1	6	13	98	6	12	11	5	12	2	48	7	
Normalitzades			25,5								32,66							16	74,166667	
Normalitzades (%)			34,38%								44,04%							21,57%	10,00%	

E: Elecció

I: Independència

EO: Estabiment d'objectius

CO: Consecució d'objectius

RP: Resolució de problemes

AO: Autoobservació

AA: Autoavaluació

AR: Autoreforç

LCI: Locus de Control Intern

AE: Autoeficàcia

AD: Autodefensa

AC: Autoconsciència

ACO: Autoconeixement

ER: Expectatives de resultat

Annex IV. Matriu 2a: Components d'autodeterminació (codis+) i àmbits

	A	S	C	T	I	RD	H	A	FC	F	V	O	L	D	PF	E	SA	XS	P	E
Elecció	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	5	0	0	0	1	0	0	0	0
Indep.	0	0	2	4	0	2	0	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Objectius	1 1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	5	3	2	3	3	0	0	0	0
C. Objectius	9	4	0	7	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
P. Decisions	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0
R. Problemes	0	0	1	5	0	3	1	0	1	0	0	4	0	1	0	0	0	1	0	0
Autoobs.	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Autoavaluació	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Autoreforç	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
L.C.I	4	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Autoeficàcia	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Autodefensa	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	0	0	0	1	1	0	0	0
Autoconsciència	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Autoconeixement	1 1	2	2	7	1	1	2	0	3	0	2	9	3	0	0	1	0	1	2	0
Expect. resultats	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

A: Acadèmic

S: Social

C: Comerç

T: Transport

I: Identitat

RD: Rutines Diàries

H: Higiene

A: Alimentació

FC: Feina Casa

F: Familiar

V: Vestir

O: Oci

L: Laboral

D: Digital

PF: Plans de futur

E: Esport

SA: Salut

XS: X. Social

P: Política

E: Emocional

Annex V. Matriu 2b: Components d'autodeterminació (codis-) i àmbits

	A	S	C	T	I	RD	H	A	FC	F	V	O	L	D	PF	E	SA	XS	P	E
Elecció	3	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0
Indep.	1 0	0	3	3	0	8	4	0	8	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Objectius	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
C. Objectius	9	2	0	2	0	1	0	0	3	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
P. Decisions	1 4	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	2	2	0	0	1	0	0	0	0
R. Problemes	7	0	0	3	0	0	0	0	3	1	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0
Autoobs.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Autoavaluació	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Autoreforç	4	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
L. C. I.	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Autoeficàcia	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Autodefensa	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3
Autoconsciència	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Autoconeixement	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	1	0	0	0
Expect. resultats	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

A: Acadèmic

S: Social

C: Comerç

T: Transport

I: Identitat

RD: Rutines Diàries

H: Higiene

A: Alimentació

FC: Feina Casa

F: Familiar

V: Vestir

O: Oci

L: Laboral

D: Digital

PF: Plans de futur

E: Esport

SA: Salut

XS: X. Social

P: Política

E: Emocional

Annex VI. Valors estandarditzats dels resultats: entrevista i qüestionari

	Volitiva		Agencial		Control-Acció		Total	
	E	Q	E	Q	E	Q	E	Q
F1	-0,683507	0,0183196	-0,428862	0,019976	-0,446478	0,8974572	-0,575113	0,3684467
F2	-0,466027	0,6595059	-1,483632	-0,399521	-0,615415	0,527916	-0,792724	0,3197839
F3	-0,683507	0,6595059	0,3824989	0,5793053	-0,319775	0,527916	-0,339369	0,6604233
F4	-0,031068	-0,109918	0,9504518	7,1514234	-0,193071	-0,457527	0,1139864	0,0278073
F5	2,1437257	-2,161714	1,1938602	-1,518179	2,214288	-2,058872	2,1087493	-2,162017
F6	-0,466027	0,5312686	-1,379314	-0,819018	-0,615415	0,1583748	-0,665784	-0,020855
F7	0,1864109	0,4030314	0,3824989	1,4182991	-0,024134	0,4047356	0,1502549	0,8064116

E: Entrevista

Q: Qüestionari

Annex VII. Valors de les freqüències normalitzades: àmbits i dimensions

	A.Volitiva	A.Agencials	A.Control-Acció	Total
Acadèmic	0,00	8,33	5,67	14,00
Social	0,50	2,00	1,33	3,83
Comerç	1,50	0,67	0,67	2,83
Transport	2,00	4,00	2,67	8,67
Identitat	0,00	0,33	0,33	0,67
Rutines diàries	1,00	1,00	0,67	2,67
Higiene	0,00	0,33	1,00	1,33
Alimentació	2,00	0,00	0,33	2,33
Feines de casa	0,50	0,33	1,00	1,83
Familiar	0,00	0,00	0,33	0,33
Vestimenta	0,00	0,67	1,00	1,67
Oci	3,00	4,67	4,00	11,67
laboral	0,00	1,33	1,33	2,67
Digital	0,00	1,00	0,00	1,00
Plans de futur	0,00	1,00	0,00	1,00
Esport	0,50	1,67	0,67	2,83
Salut	0,00	0,00	0,33	0,33
Xarxes Socials	0,00	0,33	0,33	0,67
Política	0,00	0,00	0,67	0,67
Emocional	0,00	0,00	0,33	0,33